

УДК 619:616-089.8

Михайлюк М.М., Жук Ю.В., к.вет.н., доценти
Морозова О.В., лікар ветеринарної медицини ©

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПАЛІАТИВНОГО ЛІКУВАННЯ СУК, ХВОРИХ НА ПІОМЕТРУ

У статті наведені результати дослідження ефективності алопатичного та гомеопатичного методів лікування сук, хворих на піометру

Ключові слова: піометра, акупунктура, гомеопатія, фітотерапія

Піометра частіше виникає у сук середнього і старшого віку впродовж 2-3 місяців після періоду тічки. Вважають, що вона викликана тривалою стимуляцією ендометрію прогестероном, що характерно для періоду метеструса у сук, а також ускладнень вторинною бактеріальною інфекцією. Також це захворювання може зустрічатися у сук всіх вікових груп внаслідок гормональної терапії, що використовувалася для запобігання тічки (прогестагени) або переривання небажаної вагітності (естрогени) [4, 11].

Безконтрольне застосування гормональних препаратів також може спровокувати гнійне запалення матки [5, 7, 8].

Серед вчених і практиків існує переконання, що як гнійно-катаральний ендометрит, так і піометра важко піддаються консервативному лікуванню. У зв'язку з цим майже єдиним методом терапії при цих видах патології залишається хірургічний (екстирпація матки). Проводячи цю операцію, яєчники зберігають або видаляють разом з маткою. Хірургічний метод власне не можна назвати методом лікування, оскільки метод лікування повинен забезпечувати відновлення структури і функції органу.

Самки, які благополучно перенесли оваріогістеректомію, втрачають відтворну здатність і племінну цінність. Вилучення яєчників і матки з сфери життєдіяльності організму обумовлює нейроендокринні розлади в організмі самки, що проявляється зміною поведінкових реакцій, в'ялістю, схильністю до ожиріння, нетримання сечі. У ряді випадків дана процедура ускладнюється запаленням культи матки [12], запаленням нирок та сечовивідних шляхів [7, 13].

На превеликий жаль, повноцінна альтернатива хірургічному методу до цих пір відсутня, а дієвість рекомендованих вітчизняними авторами медикаментозних методів і засобів вельми сумнівна [4, 10]. Тоді як консервативні методи лікування дозволяють самкам зберігати відтворну здатність, що дуже важливе для племінних і елітних порід сук [1-3, 9].

Альтернативним і досить ефективним методом лікування сук, хворих на піометру, є комплексне використання ветеринарної гомеопатії і акупунктури [5, 6].

Метою нашої роботи було дослідження ефективності алопатичного і гомеопатичного методів лікування сук, хворих на піометру.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили на базі міської клініки ветеринарної медицини «Злата», м. Києва та кафедри акушерства, гінекології і біотехнології відтворення тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України. Дослідження проводили на породистих і безпородних суках, які проходили лікування в клініці з діагнозом піометра (емпієма) матки. Кількість дослідних тварин – 20 голів. Це собаки у віці від 3 до 8 років, з масою тіла від 12 до 38 кг. Тварини в основному утримувалися в міських квартирах. Тип годівлі – різноманітний.

До і після закінчення досліджень проводили загальне клінічне обстеження дослідних собак.

Обов'язково звертали увагу на умови годівлі, утримання тварин, коли була остання тічка, чи була тварина вагітна, і як проходили останні роди, чи застосовували гормональні препарати, коли тварина захворіла і як проявлялися перші ознаки хвороби. Для підтвердження діагнозу відбирали виділення із зовнішніх статевих органів та поводити їх бактеріологічне дослідження. Також діагноз обов'язково уточнювали за допомогою УЗД.

Дослідні тварини були розділені на дві групи.

Для лікування тварин першої дослідної групи використовували гомеопатичні препарати, фітотерапію і акупунктуру.

Схема лікування тварин першої групи включала наступні препарати:

1) *Lachesis compositum* – підшкірно або внутрішньом'язово в дозі 1,5-2 мл на початку лікування щодня або через день, а потім 2–3 рази на тиждень;

2) *Mucosa compositum* – підшкірно або внутрішньом'язово в дозі 1,5 – 2 мл 3 рази на тиждень, з подальшим збільшенням інтервалу (після місячного курсу) до 5-7 днів;

3) *Ovarium compositum* – 2 рази на тиждень протягом всього періоду лікування;

4) Проведення акупунктури БАТ (VB30 – хуан-тяо, GI4 – хе-гу, E36 – дзу-сан-лі). Для проведення акупунктури використовували голки, які використовують в медичній практиці. Частіше голку вводили способом ротації. Глибина уколу в середньому складала від 0,2 до 1–2 см.

Використані БАТ вказані на рис. 1 і в табл. 1.

5) Відвари трав (кропиви, малини, ромашки, череди, матки борової) – 3–4 столові ложки сухого подрібненого листя на 500 мл окропу, настоюють до охолодження і дають пити 3–4 рази на день замість води впродовж 3 днів;

Для лікування піометри у собак другої дослідної групи використовували:

1) Динолітик (ензипрост-Ф) – по 2мл підшкірно 1 раз в день 5 днів;

2) Цефалексин 15% – внутрішньом'язово по 1 мг/15кг живої маси один раз на добу впродовж 10 днів;

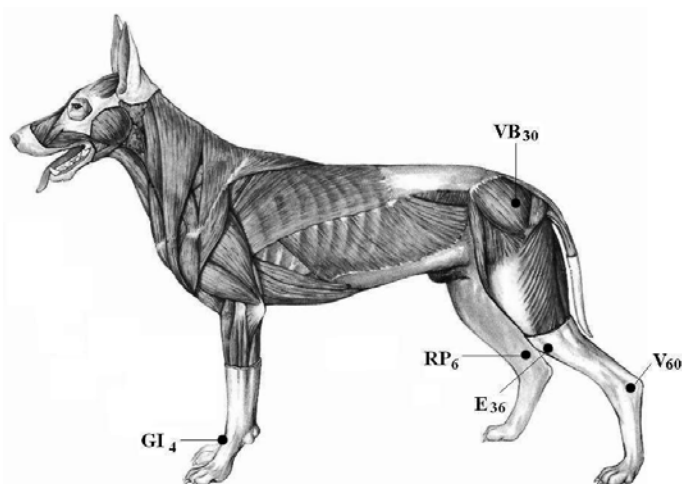
3) Но-шпа – по 2 мл 2 рази на день підшкірно або внутрішньом'язово впродовж 5 днів;

4) Метронідазол – по 65 мл 2 рази на день внутрішньовенно;

5) Гамавіт – по 2–3 мл підшкірно – 1 раз на день впродовж 20 днів внутрішньовенно на 7 днів;

6) Тіопротектин 2,5% – підшкірно або внутрішньом'язово від 2 до 4 мл 10 днів; в подальшому в по 1–2 таб., кожен день впродовж курсу лікування;

7) Тетравіт – від 3-5мл один раз в 7днів впродовж курсу.

Рис. 1. Міотопічне розташування БАТ при лікуванні хвороб статевої системи (VB₃₀ – хуан-тяо, RP₆ – сан-ін-дзяо, GI₄ – хе-гу, E₃₆ – дзу-сан-лі, V₆₀ – кун-лунь) [6].

Результати досліджень. Після курсу лікування піометри комплексним методом з використанням гомеопатичних препаратів, фітотерапії і акупунктури у собак першої групи на 3-5 день після початку лікування покращився загальний клінічний стан; знизилася температура тіла, з'явився апетит.

Таблиця 1

Анатомо-топографічна локалізація БАТ і діапазон їх можливостей

Французька назва	Китайська назва	Локалізація точки	Можливості стимуляції БАТ
GI ₄	Хе-гу	Між I і II п'ясами кістками, ближче до променевого краю II п'ясної кістки	Захворювання голови (очей, носа, вух), органів дихання, колапс, біль в ділянці передніх кінцівок, больові синдроми верхньої половини тулуба, корекція статевих циклів, імуностимуляція, імунореабілітація. Одна з основних точок у практиці акупунктури
E ₃₆	Дзу-сан-лі	На латеральній стороні верхнього кінця великого гребня великогомілкової кістки, відступаючи на 1 см каудальніше краніального контура гомілки	Захворювання травного тракту, задніх кінцівок, біль у задніх кінцівках, загальне виснаження, захворювання ротової порожнини, захворювання очей, затримка сечовиділення. Корекція імунної та ендокринної системи. Одна з основних точок у практиці акупунктури
VB ₃₀	Хуань-тяо	У точці перетину лінії, яка з'єднує крижовий горб крила клубової кістки з сідничним горбом, з вертикальною лінією, що проходить через вертлюг	Хвороби шкіри, статевого апарату, ефективно підвищує скорочення матки як під час родів, так і в післяродовий період

При цьому з матки інтенсивно виділявся ексудат. В середньому на шостий день він ставав прозорішим. Проведені ультразвукові дослідження показали, що на початку лікування матка була потовщена в 2–4 рази, роги матки розширені, гіпоехогенні, мали включення. Після курсу лікування через 14 днів встановлено, що в матці відбулися зміни і вона знаходиться стані наближеному до норми (табл. 2).

При дослідженні крові собак першої групи відзначали збільшення кількості еритроцитів на 30,4 %, лізоцимна активність збільшилася на 45,7%, знизилась кількість лейкоцитів на 37,7 %, вміст загального білку – на 20,2 %, білірубину – на 59,9 %, сечовини – на 46,5 %, АлАТ – на 27,6 %, АсАТ на 12,2%.

При використанні медикаментозної терапії (тварини другої групи) клінічно виражений прояв хвороби в середньому тривав 10–12 дні. У крові цих тварин спостерігали збільшення кількості еритроцитів на 23,2 %, лізоцимна активність збільшилась на 35,2%, збільшилася кількість лейкоцитів на 39,0 %, загальна кількість білку – на 5,4 %, білірубину на 41,3 %, сечовини – на 80,6 %, АлАТ – на 25,3 %, АсАТ – на 4,2 %. На третій день після початку лікування температура тіла у дослідних собак починала знижуватися, з'являвся апетит. З матки виділявся ексудат, але без крові і майже без запаху. У трьох собак спостерігали полідипсію. Через тиждень була проведена ультразвукова діагностика, яка показала, що у 7 тварин матка зменшилася в розмірах, але залишилася підвищеною її ехогенність, а у 3-х інших тварин особливих змін у бік покращення виявлено не було (табл. 2).

Таким чином, як альтернативу оперативному лікуванню піометри сук пропонуємо використовувати консервативний метод терапії з комплексним використанням гомеопатичних препаратів фірми «Heel-vet» (*Lachesis compositum*, *Mucosa compositum*, *Ovarium compositum*) в дозі 1,5-2 мл через день впродовж 2-х тижнів, в поєднанні з проведенням акупунктури БАТ (через день з експозицією 5 хвилин) і випоюванням відварів лікарських трав (протягом всього періоду лікування). Даний метод може забезпечити одужання хворої тварини або краще підготує її до подальшого оперативного втручання.

Таблиця 2.

Терапевтична ефективність проведених лікувальних заходів

Група	Кількість тварин	Тривалість лікування, днів	Видужало тварин, гол.	Ефективність лікування %
1	10	17	7	70%
2	10	20	4	40%

Висновки:

1. Консервативне лікування сук, хворих на піометру, з використанням гомеопатичних препаратів (*Lachesis compositum*, *Mucosa compositum*, *Ovarium compositum*), фітотерапії і акупунктури призводить до одужання 70 % хворих тварин.

2. Схема консервативного лікування, яка включає використання медикаментозного лікування (динолітик, цефалексин, но-шпу; метронідазол, гамавіт, тіопротектин і тетравіт), привела до одужання 40 % хворих сук.

Література

1. Лечение эндометрита у самок плотоядных аллопатическим и гомеопатическим методами / В.Н. Бочкарев, А.Г. Кухарская, Л.А. Рябуха, Л. А.

Луткова // Ветеринарный консультант. – № 15. – 2006. – С. 25–26.

2. Комплексное гомеопатическое лечение эндометрита собак/ В.Н. Бочкарев, А.Г. Кухарская, Л.А. Рябуха, Л.А. Луткова // Ветеринария. – 2008. – № 10. – С. 55–56.

3. Гордеевой Е.В. Новый подход к лечению пиометры у собак / Е.В. Гордеевой // Материалы VII Международной научно-практической конференции «Проблемы ветеринарного обслуживания мелких домашних животных». Киев 2002 г.

4. Дюльгер Г.П. Пиометра у собак / Г.П. Дюльгер, Е.С.Саженева // Ветеринария. – 2008. – №2. С. 39–41.

5. Линде-Форсберг К. Лечение пиометры у собак // <http://alexand.com.ua/articles.php?lng=ru&pg=147>.

6. Михайлюк М.М Лікування дрібних домашніх тварин з використанням нетрадиційних методів / М.М. Михайлюк, В.Я. Колесник, В.Й. Любецький. – К.: ПП “Графіка”, 2006. – 60 с.

7. Федин А.А. Этиопатогенез и терапия при эндометрите и пиометре у собак / А.А. Федин // Ветеринарный консультант. – № 15. – 2006. – С. 26–27.

8. Эвре Ж., Осложнение ритма сердца, вызванные развитием пиометры / Ж. Эвре, Ф. Русело // Современная ветеринарная медицина. – 2010. – №2. – С.20–21.

9. Эмми Д. Шоджай. Ветеринарный справочник нетрадиционных методов лечения собак и кошек. Более 1000 домашних способов исцеления ваших питомцев/ Эмми Д.Шоджай. [Пер.с англ. Е.А.Солодуховой]. – М.: ЗАО Изд-во Центрполиграф, 2001. – С. 401–452.

10. Davidson A.P. Medical treatment of pyometra with prostaglandin F2a in dog and cat / A.P. Davidson. – Current Veterinary Therapy XII. Small Animal Practice Philadelphia etc.: Sanders Co, 1995.

11. Edward Jones D. Reproductive clinical problems in the dog / D Edward Jones, J Joshua, D. Norton. – London, 1988.

12. Okkens A. Ovariohysterectomy in dogs / A. Okkens. – Tijdschr. Diergeneeskde, 1981. – Vol. 106 (22). – P. 1129–1141.

13. Feldman E.C. The cystic endometrial hyperplasia / pyometra complex and infertility in female dogs: in Text-book of Veterinary internal Medicine / E.C. Feldman. – Saunders Co, 2000. – P. 1549–1565.

Summary

In the article the results of research of efficiency of allopathic and homeopathic methods of treatment of bitches, patients are resulted by a pyometra

Рецензент – к.вет.н., доц. Мисак А.Р.